

СТАНОВИЩЕ

ПО КОНКУРС ЗА АКАДЕМИЧНА ДЛЪЖНОСТ „ДОЦЕНТ“

в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика (Логопедия), обявен в ДВ, бр. 48/28.06.2022 г.

от доц. д-р Миглена Симонска-Цацова, ЮЗУ „Неофит Рилски“

1. Съответствие на процедурата и подадената документация с действащата нормативна уредба

Обявеният конкурс за нуждите на Факултета по науки за образованието и изкуствата към СУ „Св. Климент Охридски“ е обявен в съответствие със Закона за развитие на академичния състав на Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за неговото прилагане. Процедурата и подадената документация за участие в конкурса отговарят на посочената нормативна уредба. Предоставени са всички необходими за участие в процедурата документи.

2. Общо биографично представяне на кандидата/кандидатите (образование, квалификации, професионален опит и др.)

В конкурса участва само един кандидат – гл. ас. д-р Елена Кирилова Бояджиева-Делева, щатен преподавател по логопедия към Факултета по науки за образованието и изкуствата (ФНОИ) на СУ „Св. Климент Охридски“. Тя придобива всички образователни степени до момента към ФНПП на СУ „Св. Климент Охридски“: ОКС Бакалавър по Специална педагогика (Логопедия) през 2004 г.; ОКС Магистър по Логопедия (Комуникативни нарушения на развитието) през 2006 г.; ОКС Магистър по Специална педагогика (Кинезитерапия на лица с невросоматични заболявания) през 2008 г. и ОНС Доктор по Специална педагогика (Логопедия) през 2015 г. Веднага след завършването на ОКС Бакалавър през 2004 г. започва работа като логопед. През 2009 г. стартира кариерата си на асистент в катедрата по Специална педагогика на СУ, а през 2018г. заема академичната длъжност „главен асистент“. За периода 2004-2022 г. е участвала в над 25 вида обучения с различна продължителност за повишаване на квалификацията с оглед придобиване на специфични знания и умения в областта на езиковата и говорната патология. Владее отлично английски и френски езици.

Предоставените биографични данни са доказателство за последователно и целенасочено развитие на професионалните компетенции на гл. ас. Елена Бояджиева-Делева и нейното изграждане не само като преподавател, но и като

учен и практикант, необходими за академична кариера в областта на логопедията.

3. Преподавателска дейност

Гл. ас. д-р Елена Бояджиева-Делева притежава богат преподавателски опит като асистент и главен асистент към ФНОИ. Повече от десет години тя преподава в ОКС Бакалавър и ОКС Магистър по логопедия към ФНОИ, като води семинарни и практически упражнения, пряко свързани с декларираните професионални умения и научни интереси, съответно по 6 учебни курса и за двете ОКС. Ръководи и групи за преддипломна логопедична практика. Разработила е и лекционни курсове по задължителната учебна дисциплина „Приложение на лечебния масаж в логопедията“ и по избираемата учебна дисциплина „Планиране и структуриране на логопедичната терапия“, което е потвърждение за нейния потенциал самостоятелно да структурира учебно съдържание.

В подкрепа на високите преподавателски умения на Е. Делева е и работата със студенти и докторанти по образователни и научни проекти за участие в научни форуми, за разработване на дигитални учебни ресурси и създаване на дидактичен видеофонд в подкрепа на практическото обучение на ФНОИ, за разработване на софтуерен продукт за психомоторно обучение при аутизъм, за стимулиране и ръководене на доброволчески инициативи и др.

4. Научноизследователска дейност

Научноизследователската дейност на кандидата е свързана с активното участие в проекти. Един от заслужаващите внимание проекти, който тя ръководи е „Изготвяне на дигитални учебни ресурси и създаване на дидактичен видеофонд към Терапевтичната зала на Факултета по науки за образованието и изкуствата в подкрепа на практическото и електронното обучение на студентите“, който е от изключително значение за прилагането на обучение в електронна среда при Ковид-пандемията. Друг значим проект, пряко свързан с компетенциите на д-р Бояджиева-Делева е участието в акцията COST на тема „Cultures and Health: Enhancing children's oral language skills across Europe and beyond - a collaboration focusing on interventions for children with difficulties learning their first language“.

5. Научна продукция

5.1. Съответствие с наукометричните показатели за заемане на академичната длъжност

Предоставеният доказателствен материал изцяло покрива минималните наукометрични показатели за заемане на академичната длъжност „доцент“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, съгласно чл. 26 и чл. 24 от ЗРАСРБ. Следва да се отчете фактът, че от група показатели Г, където минималният брой точки е 200, Елена Бояджиева-Делева е предоставила данни за публикационна активност, отговаряща на 517,5 точки. Значително повече са и точките по група показатели Д, отнасящи се до цитиранията: при минимални изисквания 50 точки са декларирани 340 точки. Въпреки, че по група показатели Е не се изисква активност за заемане на академичната длъжност доцент, са отчетени 135 точки от участия в проекти и публикуване на университетско пособие.

5.2. Съдържателен анализ на представените научни трудове за участие в конкурса.

Гл. ас. д-р Елена Бояджиева-Делева участва в конкурса с две монографии, публикувана книга по дисертационен труд, едно учебно пособие, глава от колективна монография, шест публикации в реферирани и индексирани списания в световноизвестни бази данни с научна информация и 17 статии и доклади, публикувани в списания с научно рецензиране или редактирани колективни томове. Основната част от научната продукция е насочена към същността на езиковите и говорните нарушения в детска възраст (1.3, 3.1, 5.4, 5.5, 5.7, 5.24) и тяхната диагностиката (1, 2.1, 4.1, 5.12, 5.23) и терапия (1.2, 5.2, 5.3, 5.6, 5.8, 5.11, 5.14, 5.15, 5.19, 5.22). От съществено за оценяването на кандидата значение е, че голяма част от публикациите се базират на емпирични данни:

- Детска церебрална парализа - доказва, че общото двигателно увреждане и липсата на достатъчно манипулативен опит при деца с церебрална парализа са в основата на нехомогенното развитие на езиковата и когнитивната сфера на функциониране. В монографията „Говорно, езиково и когнитивно развитие при деца с церебрална парализа“ са представени данни, получени от авторското експериментално изследване и се предлагат 4 специализирани и същевременно комплексни логопедични терапевтични стратегии за дизартрията в детска възраст и съпътстващите я нарушения.
- Тест за орални моторни способности (ТОМС) - представянето на тестовата батерия в монографията „Диагностика на говора и нарушенията му в детска възраст“ се предшества от публикации, показващи данни за процеса на развитие и стандартизиране на теста. Този тест е доказателство за научно-изследователските умения на автора. Създаването на подобен продукт е свързан с изследване на голям контингент, а анализът и стандартизирането изискват познания и в други научни области, и голяма продължителност от време.
- Превенция, консултиране и ранна интервенция – проучват се осведомеността за ранна интервенция и първични данни за нейното

прилагане като форма за превенция чрез консултиране и специфични методи за въздействие.

- Телепрактика - този нов за България концепт се наложи в условията на Ковид пандемията. Проучено е приложението и ефективността на телепрактиката у нас чрез анкета сред логопедите. В една от публикациите са представени и данни от приложение на телепрактика при лица с афазия и дизартрия.

Част от научната продукция е свързана и със задълбочени теоретични анализи, водещи до важни за практиката заключения и предложения. Такъв е трудът „Оромоторна логопедична терапия: Теоретични аспекти и практическо приложение“, който е насочен към описание на взаимовръзката между оромоторните механизми на храненето и говора в контекста на онтогенетичното им развитие както в норма, така и при различна патология, на основата на които се предлагат и модели за оромоторна терапия.

6. Научнотеоретични, практико-приложни, художественотворчески и други приноси

Като безспорен приносен елемент в теоретичен и практико-приложен план може да се определи разработването на Тестова батерия за орални моторни способности (ТОМС), която авторката определя като полустандартизирана, поради броя на изследваните лица. Резултатите категорично доказват приложимостта на теста при деца с говорни нарушения на развитието. Може да се твърди, че до момента у нас не съществува подобен инструментариум за посочените нарушения, което ще бъде от изключителна полза за клиничната практика.

Друг съществен принос от научната продукция е монографията „Оромоторна логопедична терапия: Теоретични аспекти и практическо приложение“, в която за пръв път на български език се описва подробно влиянието на вредните навици в оралната област и на ортодонтските нарушения върху храненето и говора, като се прави мост между логопедичната терапия и ортодонтското лечение, както и детайлното систематизиране на средствата на логопедичната оромоторна терапия според принципите на медицинската рехабилитация и приложението на миогимнастиката. В практико-приложен аспект принос има и предложеният Протокол за комплексно логопедично обследване, съпътстван и с картинен материал.

Като приносен елемент може да се определи и разглеждането на възможностите за телепрактика при комуникативни нарушения. Анализът на получените от изследванията данни при кои нарушения е възможно приложението и какви са ограниченията от приложението е съществен за логопедичната практика у нас.

7. Лични впечатления

Познавам кандидата от периода на докторантското обучение. Определям д-р Бояджиева-Делева като последователен, целенасочен и съсредоточаващ се върху детайлите учен. Участието ѝ в проекти и съвестни публикации с преподаватели от различни институции са доказателство за нейните умения да работи в екип, а в етичен аспект и за колегиалност.

8. Бележки, препоръки и въпроси

Нямам бележки, препоръки и въпроси към кандидата.

9. Заключениена оценка

Кандидатът за заемането на академичната длъжност „доцент“ притежава високи изследователски качества, доказани с необходимите публикационна продукция и научни приноси.

Въз основа на гореизложеното, давам цялостна положителна оценка за научната и преподавателска дейност на гл. ас. д-р Елена Кирилова Бояджиева-Делева за заемането на академичната длъжност „доцент“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика (Логопедия) към Факултета по науки за образованието и изкуствата на Софийски университет „Св. Климент Охридски“.

7.11.2022 г.

Изготвил становището:

(доц. д-р Миглена Симонска-Цацова)